

Handläggare
Lind Anna

Datum
2018-10-01

Diarienummer
KSN-2018-1072

Kommunstyrelsen

Yttrande över kommunrevisionens granskning av arvoden och ersättningar till förtroendevalda

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen föreslås besluta

att avge yttrande till kommunrevisionen enligt ärendets **bilaga 1**, samt

att ge kommunledningskontoret i uppdrag att se över rutiner och attestansvar för utbetalning av arvoden och ersättningar till förtroendevalda.

Ärendet

Kommunrevisionen har överlämnat rapporten Arvoden och ersättningar till förtroendevalda för yttrande senast den 31 oktober 2018, **bilaga 2**.

Beredning

Ärendet har beretts av kommunledningskontoret.

Föredragning

Kommunrevisionen har granskat om det finns rutiner för hur ersättning för förlorad arbetsinkomst ska beräknas och kontrolleras, om anställningsförhållanden som underlag för ersättningar kontrolleras och uppdateras, hur gränsdragning mellan fasta och rörliga ersättningar hanteras, om det finns ändamålsenliga rutiner och kontroller som säkerställer att rätt belopp betalas ut samt om det finns rutiner för hur ersättning för förrättningar ska beräknas och kontrolleras. Kommunrevisionerna lämnar följande anmärkningar.

Kommunrevisionens samlade bedömning är att det saknas dokumenterade ändamålsenliga rutinbeskrivningar eller tillämpningsanvisningar och kontroller i samtliga delar. Däremot kunde revisorerna i sina stickprovskontroller inte finna några direkta felaktigheter i hanteringar av arvoden och dylikt.

Kommunrevisionen noterar att det finns ett antaget reglemente, Ekonomiska ersättningar till förtroendevalda, och att det är bra. Däremot uppger de att de inte har tagit del av några

rutiner, tillämpningsanvisningar eller dylikt för hur förlorad arbetsinkomst och ersättningar för förrättningar ska beräknas. De har heller inte tagit del av några rutiner eller dylikt som säkerställer att rätt belopp betalas ut. Revisorerna bedömer att sådana rutiner och tillämpningsanvisningar bör tas fram.

Kommunrevisionen konstaterar att det inte genomförs kontroller av att det föreligger korrekta beräkningar av förlorad arbetsinkomst och ersättningar för förrättningar. Enligt revisorerna kontrolleras inte heller att korrekt belopp utbetalas eller att anställningsförhållandena är riktiga. Revisionen bedömer att det behövs återkommande kontroller i samtliga delar.

Avslutningsvis noterar kommunrevisionen att reglementet *Ekonomiska ersättningar för förtroendevalda* hänvisar till den gamla kommunallagen. Det finns därför skäl att revidera reglementet med hänvisningar till den nya kommunallagen som trädde i kraft den 1 januari 2018.

Kommunrevisionen rekommenderar kommunstyrelsen att:

- ta fram rutiner för beräkning av förlorad arbetsinkomst och ersättning för tjänsteförrättning
- säkerställa korrekt beräkning av förlorad arbetsinkomst och tjänsteförrättning samt att anställningsförhållandena är korrekta
- ta fram rutiner för att säkerställa att rätt belopp betalas ut
- säkerställa att rätt belopp betalas ut
- se över reglementet *Ekonomiska ersättningar till förtroendevalda*.

I förslaget till yttrande menar kommunstyrelsen att kommunen har tydliga rutiner för beräkning av förlorad arbetsinkomst. Varje ersättning för förlorad arbetsinkomst utgår från ett underlag som arbetsgivaren godkänner, både beträffande lön och tidsavdrag. Detta intyg jämförs med undertecknad närvarorapport och med yrkande om ersättning som den förtroendevalde undertecknar på heder och samvete. Rutinen är heltäckande.

Kommunstyrelsen anser enligt förslaget att det inte finns skäl att införa moment för att kontrollera om arbetsgivarens underlag stämmer eftersom det bedöms vara mycket ovanligt med fusk i det avseendet. Dessutom ska den förtroendevalda alltid själv intyga löneavdraget på heder och samvete.

Kommunstyrelsen konstaterar vidare att kommunfullmäktige i maj 2018 antog ett nytt reglemente för ersättning till förtroendevalda. I samband med att det nya reglementet börjar gälla ses rutiner och blanketter över.

När det gäller kontroller för att säkerställa att rätt belopp delas ut sker det i dag endast genom kontroll direkt mot inkomna underlag. Kommunstyrelsen konstaterar i yttrandeförslaget att det kan innebära att felaktigheter i underlaget leder till felaktiga utbetalningar. Kommunledningskontoret får därför i uppdrag att se över rutiner och attestansvar för utbetalning av arvoden och ersättningar till förtroendevalda.

Kommunstyrelsen bedömer att åtgärderna kommer att leda till att risken för felaktiga utbetalningar minskar avsevärt. Åtgärderna bör följas upp i internkontrollplanen.

Ekonomiska konsekvenser
Inte aktuellt i ärendet.

Kommunledningskontoret

Joachim Danielsson
Stadsdirektör

Ola Hägglund
Tf. chef kommunledningskontoret

Handläggare
Lind Anna

Datum
2018-10-01

Diarienummer
KSN-2018-1072

Kommunrevisionen

Yttrande över kommunrevisionens granskning av arvoden och ersättningar till förtroendevalda

Kommunrevisionen har överlämnat rubricerad skrivelse för yttrande. Nedan yttrar sig kommunstyrelsen utifrån kommunrevisionens rekommendationer och frågeställningarna i granskningsrapporten (KRN 2018/31).

Kommunstyrelsen anser att kommunen har tydliga rutiner för beräkning av förlorad arbetsinkomst. Varje ersättning för förlorad arbetsinkomst utgår från ett underlag som arbetsgivaren godkänner, både beträffande lön och tidsavdrag. Detta intyg jämförs med undertecknad närvarorapport och med yrkande om ersättning som den förtroendevalde undertecknar på heder och samvete. Rutinen är heltäckande.

Kommunstyrelsen anser att det inte finns skäl att införa moment för att kontrollera om arbetsgivarens underlag stämmer eftersom det bedöms vara mycket ovanligt med fusk i det avseendet. Dessutom ska den förtroendevalda alltid själv intyga löneavdraget på heder och samvete.

Kommunstyrelsen konstaterar vidare att kommunfullmäktige i maj 2018 antog ett nytt reglemente för ersättning till förtroendevalda. I samband med att det nya reglementet börjar gälla ses rutiner och blanketter över.

När det gäller kontroller för att säkerställa att rätt belopp delas ut så sker det i dag endast genom kontroll direkt mot inkomna underlag. Kommunstyrelsen konstaterar att det kan innebära att felaktigheter i underlaget leder till felaktiga utbetalningar.

Kommunledningskontoret får därför i uppdrag att se över rutiner och attestansvar för utbetalning av arvoden och ersättningar till förtroendevalda.

Kommunstyrelsen bedömer att åtgärderna kommer att leda till att risken för felaktiga utbetalningar minskar avsevärt. Åtgärderna bör också följas upp i internkontrollplanen.

Kommunstyrelsen

Marlene Burwick
Ordförande

Ingela Persson
Sekreterare

KRN-2018/31
Exp 180626

UPPSALA KOMMUN
REVISORERNA

2018-06-15

Kommunstyrelsen

Kommunfullmäktige för kännedom

Granskningsrapport "Arvoden och ersättningar till förtroendevalda"

KPMG har av Uppsala kommuns revisorer fått i uppdrag att granska arvoden och ersättningar till förtroendevalda. Uppdraget ingår i revisionsplanen för 2018.

Syftet har varit att granska; om det finns rutiner för hur ersättning för förlorad arbetsinkomst ska beräknas och kontrolleras, om anställningsförhållanden som underlag för ersättningar kontrolleras och uppdateras, hur gränsdragning mellan fasta och rörliga ersättningar hanteras, om det finns ändamålsenliga rutiner och kontroller som säkerställer att rätt belopp betalas ut samt om det finns rutiner för hur ersättning för förrättningar ska beräknas och kontrolleras.

Vår sammanfattande bedömning utifrån granskningens syfte är att det saknas dokumenterade ändamålsenliga rutinbeskrivningar/tillämpningsanvisningar och kontroller i samtliga delar. Däremot kunde vi, efter svar från verksamhetsföreträdarna, i vår stickprovsgranskning inte finna några direkta felaktigheter i hantering av arvoden o dyl.

Vi konstaterar att det finns ett antaget reglemente *Ekonomiska ersättningar till förtroendevalda*. Vi anser vi att det är bra att det finns ett fastslaget reglemente samt att alla förtroendevalda har tillgång till kommunens intranät. På intranätet finns bl. a. reglementet, blanketter o dyl. som de förtroendevalda kan behöva i sitt uppdrag som förtroendevald.

Vi har i vår granskning inte tagit del av några rutiner, tillämpningsanvisningar eller dyl. för hur förlorad arbetsinkomst och ersättningar för förrättningar ska beräknas. Vi har heller inte tagit del av några rutiner eller dyl. som säkerställer att rätt belopp utbetalas. Vår bedömning är att dessa rutiner/tillämpningsanvisningar bör tas fram.

Det genomförs inga kontroller att det föreligger korrekta beräkningar av förlorad arbetsinkomst och ersättningar för förrättningar. Inga kontroller görs heller att korrekt belopp utbetalas eller att anställningsförhållandena är riktiga. Vår bedömning är att det, i samtliga delar, behöver genomföras kontrollmoment med frekventa intervall.

Vidare bedömer vi att det i fastslaget reglemente framgår vad som är fasta respektive rörliga ersättningar och hur dessa ska hanteras. Av reglementet framgår vad som ingår/inte ingår i ex. ordförandens fasta månadsarvode samt hur de rörliga kostnader så som traktamente och resekostnadsersättning ska hanteras. Vidare framgår hur s.k. fritidspolitikerns kostnadsersättningar i form av ex. traktamente, resor till och från tillfällig bostad/arbetsplats, barn tillsyn ska hanteras.

Vi har närmare granskat ett antal poster ex. förtroendevalda som inte varit folkbokförda i Uppsala kommun men uppburit ersättning, förtroendevalda som inte funnits inlagda i verksamhetssystemen samt förtroendevalda som har nyttjat ersättning för tillsyn av barn-/eller anhörig med funktionshinder. Vår bedömning är att det inte, utifrån verksamhetsföreträdarens muntliga uppgifter, fanns några direkta felaktigheter i dessa poster.

I reglementet *Ekonomiska ersättningar till förtroendevalda* hänvisas till den gamla kommunallagen. Med anledning att den nya kommunallagen (2017:725) trädde i kraft 2018-01-01 finns det skäl att se över reglementet.

Mot bakgrund av vår granskning rekommenderar vi kommunstyrelsen att:

- ta fram rutiner för beräkning av förlorad arbetsinkomst och ersättning vid tjänsteförrättning
- säkerställa korrekt beräkning av förlorad arbetsinkomst och tjänsteförrättning samt att anställningsförhållanden är korrekta
- ta fram rutiner för att säkerställa att rätt belopp betalas ut
- säkerställa att rätt belopp betalas ut
- se över reglementet "Ekonomiska ersättningar till förtroendevalda"

Revisionen begär yttrande över revisionens iakttagelser, utifrån följande frågeställningar, senast 2018-10-31 till kommunrevisionen@upsala.se och till sakkunnigt biträde; bo.adel@kpmg.se.

- Med avseende på den genomförda granskningen, vilka åtgärder avser ni att genomföra i syfte att komma tillrätta med de påtalade bristerna?
- Under vilken tidsperiod avser ni att genomföra dessa åtgärder?
- Hur kommer ni att avläsa effekten av dessa åtgärder?
- Hur kommer dessa åtgärder att påverka innehållet i nästa revision av internkontrollplanen?
- Om ni inte anser att revisionens granskning behöver besvaras eller att den har aktuell bäring på ert nuvarande arbete vänligen utveckla skälen till er bedömning.

För kommunrevisionen

Karolina Larfors, ordförande

Arvoden och ersättningar till för- troendevalda

Revisionsrapport

Uppsala kommun

KPMG AB

2018-06-11

Antal sidor 11

Uppsala kommun

Arvoden och ersättningar till förtroendevalda

2018-06-11

Innehållsförteckning

1	Sammanfattning	2
2	Bakgrund	3
3	Risk och väsentlighet	3
4	Syfte	3
5	Revisionskriterier	3
6	Ansvarig styrelse	4
7	Metod, avgränsning och genomförande	4
8	Projektorganisation	4
9	Resultat av granskningen	4
9.1	Styrande- och stödjande dokument	4
9.2	Förlorad arbetsförtjänst	5
9.3	Arvoden och ersättningar	6
9.4	Analys	7
10	Svar på revisionsfrågan samt rekommendationer	9
10.1	Revisionsfrågan	9
10.2	Rekommendationer	10

Uppsala kommun
Arvoden och ersättningar till förtroendevalda

2018-06-11

1 Sammanfattning

Vi har av Uppsala kommuns revisorer fått i uppdrag att granska arvoden och ersättningar till förtroendevalda. Uppdraget ingår i revisionsplanen för 2018.

Syftet har varit att granska; om det finns rutiner för hur ersättning för förlorad arbetsinkomst ska beräknas och kontrolleras, om anställningsförhållanden som underlag för ersättningar kontrolleras och uppdateras, hur gränsdragning mellan fasta och rörliga ersättningar hanteras, om det finns ändamålsenliga rutiner och kontroller som säkerställer att rätt belopp betalas ut samt om det finns rutiner för hur ersättning för förrättningar ska beräknas och kontrolleras.

Vår sammanfattande bedömning utifrån granskningens syfte är att det saknas dokumenterade ändamålsenliga rutinbeskrivningar/tillämpningsanvisningar och kontroller i samtliga delar. Däremot kunde vi, efter svar från verksamhetsföreträdarna, i vår stickprovsgranskning inte finna några direkta felaktigheter i hantering av arvoden o dyl. Trots att det inte framkom några direkta felaktigheter i de stickprov vi granskat närmare bedömer vi att det ändå är rimligt att kontrollera hanteringen av arvode o dyl, framför allt för att inte förtroendet för de valda och det politiska systemet skadas. Det utbetalades år 2017 drygt 24 miljoner kronor (netto).

Vi konstaterar att det finns ett antaget reglemente *Ekonomiska ersättningar till förtroendevalda*. Vi anser att det är bra att det finns ett fastslaget reglemente samt att alla förtroendevalda har tillgång till kommunens intranät. På intranätet finns bl. a. reglementet, blanketter o dyl. som de förtroendevalda kan behöva i sitt uppdrag som förtroendevald.

Det finns inga dokumenterade rutiner, tillämpningsanvisningar eller dyl. för hur förlorad arbetsinkomst och ersättningar för förrättningar ska beräknas. Vi har heller inte tagit del av några dokumenterade rutiner eller dyl. som säkerställer att rätt belopp utbetalas. Vår bedömning är att dessa rutiner/tillämpningsanvisningar bör tas fram.

Det genomförs inga kontroller att det föreligger korrekta beräkningar av förlorad arbetsinkomst och ersättningar för förrättningar. Inga kontroller görs heller att korrekt belopp utbetalas eller att anställningsförhållandena är riktiga. Vår bedömning är att det, i samtliga delar, behöver genomföras kontrollmoment med frekventa intervall.

Vidare bedömer vi att det i fastslaget reglemente framgår vad som är fasta respektive rörliga ersättningar och hur dessa ska hanteras. Av reglementet framgår vad som ingår/inte ingår i ex. ordförandens fasta månadsarvode samt hur de rörliga kostnader så som traktamente och resekostnadsersättning ska hanteras. Vidare framgår hur s.k. fritidspolitikers kostnadsersättningar i form av ex. traktamente, resor till och från tillfällig bostad/arbetsplats, barn tillsyn ska hanteras.

Vi har närmare granskat ett antal poster ex. förtroendevalda som inte varit folkbokförda i Uppsala kommun men uppburit ersättning, förtroendevalda som inte funnits inlagda i verksamhetssystemen samt förtroendevalda som har nyttjat ersättning för tillsyn av barn-/eller anhörig med funktionshinder. Vår bedömning är att det inte, utifrån verksamhetsföreträdarens muntliga uppgifter, fanns några direkta felaktigheter i dessa poster.

I reglementet *Ekonomiska ersättningar till förtroendevalda* hänvisas till den gamla kommunallagen. Med anledning att den nya kommunallagen (2017:725) trätt i kraft 2018-01-01 finns det skäl att se över reglementet.

Uppsala kommun

Arvoden och ersättningar till förtroendevalda

2018-06-11

Mot bakgrund av vår granskning rekommenderar vi kommunstyrelsen att:

- ta fram rutiner för beräkning av förlorad arbetsinkomst och ersättning vid tjänsteförrättning
- säkerställa korrekt beräkning av förlorad arbetsinkomst och tjänsteförrättning samt att anställningsförhållanden är korrekta
- ta fram rutiner för att säkerställa att rätt belopp betalas ut
- säkerställa att rätt belopp betalas ut
- se över reglementet Ekonomiska ersättningar till förtroendevalda

2 Bakgrund

KPMG har av Uppsala kommuns revisorer fått i uppdrag att granska utbetalningen av arvoden och ersättningar till förtroendevalda samt de styrande dokument och de rutiner som används för att hantera detta.

3 Risk och väsentlighet

Risken för att avsiktliga eller oavsiktliga fel kan inträffa när det gäller utbetalningar av arvoden och ersättningar till förtroendevalda kan inte uteslutas. Om det uppstår fel i dessa kan förtroendet för de valda och det politiska systemet skadas. Det oavsett beloppens storlek. Revisionen utesluter inte att det finns risk för att det föreligger brister i den interna kontrollen och att det är väsentligt att klarlägga om kommunen efterlever reglementen samt har ändamålsenliga rutiner och kontroller för denna hantering.

4 Syfte

Granskningen har syftat till att ge svar på följande frågor:

- Finns rutiner för hur ersättning för förlorad arbetsinkomst ska beräknas och kontrolleras?
- Kontrolleras och uppdateras anställningsförhållanden som underlag för ersättningar?
- Hur hanteras gränsdragningen mellan fasta och rörliga ersättningar?
- Finns det ändamålsenliga rutiner och kontroller som säkerställer att rätt belopp betalas ut?
- Finns rutiner för hur ersättning för förrättningar ska beräknas och kontrolleras?

5 Revisionskriterier

De kriterier som ligger till grund för analys, bedömning och rekommendationer är hämtade från kommunallagens 4 kapitel samt reglemente för intern kontroll och tillämpningsanvisningar.

Den interna kontrollen är viktig att utgå från då den är ett medel för ledningens kontroll av att verksamheten efterlever lagar, förordningar och riktlinjer. Intern kontroll är en

Uppsala kommun

Arvoden och ersättningar till förtroendevalda

2018-06-11

process vilken styrelsen, ledningen och annan personal skaffar sig rimlig säkerhet för att målen uppnås och som påverkas av hur man agerar i vad man säger och utför.

Viktiga delar som vi tagit hänsyn till när vi bedömt kommunens hantering av arvoden och ersättningar till förtroendevalda är Kommunallagens 4 kap 11-18 §§ samt av kommunfullmäktige antagna styrande dokument och/eller reglemente.

6 Ansvarig styrelse

Nämnder och styrelse i kommunen samt kommunstyrelsen via sin uppsiktsplikt.

7 Metod, avgränsning och genomförande

Elektronisk sammanställd information från kommunens PA-system och det verksamhetssystem som används för att administrera förtroendevalda ligger till grund för analys av utbetalningarna. Det har även genomförts dokumentstudier och intervjuer. Granskningen har omfattat kommunens utbetalningar från 2017-01-01 till 2017-12-30 (granskningsperioden).

Samtliga intervjuade har haft möjlighet att faktakontrollera rapporten.

8 Projektorganisation

Granskningen har genomförts av Camilla Strömbäck. Bo Ädel har deltagit i granskningen genom sin roll som kundansvarig.

9 Resultat av granskningen

9.1 Styrande- och stödjande dokument

9.1.1 Ekonomiska ersättningar till förtroendevalda

Kommunfullmäktige har den 26 maj 2014 § 137 antagit reglementet *Ekonomiska ersättningar till förtroendevalda*. Reglementet är beslutat för innevarande mandatperiod. För kommande mandatperiod arbetas det nu med att ta fram ett nytt reglemente som ska antas av kommunfullmäktige. Reglementet är uppdelat i två delar, ERS 15 samt ERS-H 15:

- ERS 15. Bestämmelser om regler för ersättningar till förtroendevalda till förtroendevalda med uppdrag om högst 40 procent av heltid (s.k. fritidspolitiker) med tillhörande tillämpningsanvisningar
- ERS-H 15. Bestämmelser om ekonomiska ersättningar till förtroendevalda med heltidsuppdrag eller deltidsuppdrag i Uppsala kommun.

Reglemente reglerar förtroendevaldas rätt till ersättningar i Uppsala kommun. Till reglementet finns tillämpningsföreskrifter. Kommunstyrelsen, eller av kommunstyrelsen utsedd grupp av förtroendevalda, har rätt att korrigera och komplettera tillämpningsföreskrifterna. Reglementet om ekonomisk ersättning för förtroendevalda består dels av ERS dels av ERS H.

Uppsala kommun

Arvoden och ersättningar till förtroendevalda

2018-06-11

I reglementet hänvisas till den gamla kommunallagen (1991:900).

9.1.1.1 **Ekonomiska ersättningar till förtroendevalda ERS15, för fritidspolitiker**

Av § 4 i det styrande dokumentet, *Ekonomiska ersättningar till förtroendevalda ERS15 med tillhörande tillämpningsanvisningar*, framgår att förtroendevalda har rätt till ersättning för förlorad arbetsinkomst, semesterförmån och pensionsförmån i samband med sammanträden och förrättningar som de får timarvode för enligt det styrande dokumentet.

Borgerlig förrättning ger inte rätt till ersättning för förlorad arbetsinkomst.

Ersättning för förlorad arbetsinkomst utges med redovisad förlorad arbetsinkomst i ordinarie arbete dock högst 1/165 del av månadsarvodet för kommunalråd per timma.

Följande uppdrag berättigar, enligt tillämpningsanvisningarna, till ersättning:

- Sammanträden och förrättningar som berättigar till ersättning.
- Restid, omklädning, väntetid etcetera i samband med sammanträden och förrättningar.
- Sammanträde och förrättning förlagd till tid mellan kl 8.00 och 17.00 måndag till och med fredag.
- Sammanträde och förrättning förlagd till tid under vilken den förtroendevalde har schemalagd arbetstid enligt uppvisat schema samt för de fall helt arbetspass måste avstås, även den tid som därigenom blir ledig.

9.1.1.2 **Ekonomiska ersättningar till förtroendevalda ERS-H 15, för politiker med heltids eller deltidsuppdrag**

Månadsarvodet för förtroendevalda med heltidsuppdrag följer månadsarvodet för riksdagsledamöter. Det justeras den 1 januari varje år så att det sammanfaller med det då aktuella månadsarvodet för riksdagsledamöter.

Kommunstyrelsens ordförande får därutöver 30 procent och kommunstyrelsens vice ordföranden får därutöver 10 procent av månadsarvodet för riksdagsledamöter.

Förtroendevalda som har deltidsuppdrag får ett månadsarvode som motsvarar uppdragets omfattning i procent.

9.2 **Förlorad arbetsförtjänst**

På Uppsala kommuns intranät Insidan, vilka alla förtroendevalda ska ha tillgång till, finns bl. a. styrande- och stödjande dokument så som ex. ersättningsregler och blanketter som de förtroendevalda kan behöva för sitt uppdrag som förtroendevald.

Utgångspunkten är att man litar på att tjänstemän och förtroendevalda lämnar korrekta uppgifter. Att fånga de som medvetet lämnar osanna uppgifter menar man kan vara svårt.

De förtroendevalda fyller i och lämnar in blanketten *Intyg om förlorad ersättning och löneavdrag för förtroendevalda*, utsedd attestant ex. ordförande i nämnden skriver under blanketten som därefter skickas till arvodeshandläggarna för utbetalning. Den förtroendevalda personen intygar på heder och samvete att inlämnade uppgifter är korrekta.

Uppsala kommun

Arvoden och ersättningar till förtroendevalda

2018-06-11

Arbetsgivaren bestyrker uppgifterna om förlorad arbetsinkomst. Det genomförs inga kontroller/stickprov att ex. inlämnade inkomstuppgifter eller anställningsförhållanden är korrekta. Dock är flertalet av de förtroendevalda anställda inom Uppsala kommun och kan därmed kontrolleras genom verksamhetssystemet för löner och arvoden Heroma.

Förtroendevalda som bedriver näringsverksamhet ska uppge senaste årets taxerade inkomst för beräkning av ersättning. Handläggare på kommunen inhämtar skattsedel för den förtroendevalda elektroniskt från befolkningsregistret hos Skatteverket.

Utöver det reglementet stipulerar finns det inga framtagna dokumenterade rutinbeskrivningar hur beräkningar för förlorad arbetsinkomst ska hanteras. Det genomförs heller inga kontroller/stickprov att beräkningarna och utbetalningarna för förlorad arbetsinkomst är korrekta.

9.2.1.1 Bedömning

Vi konstaterar att det finns ett antaget reglemente *Ekonomiska ersättningar till förtroendevalda*. Vi anser vi att det är bra att det finns ett fastslaget reglemente samt att alla förtroendevalda har tillgång till kommunens intranät. På intranätet finns bl. a. reglementet, blanketter o dyl. som de förtroendevalda kan behöva i sitt uppdrag som förtroendevald.

Det finns inga dokumenterade rutiner, tillämpningsanvisningar eller dyl. för hur förlorad arbetsinkomst ska beräknas och kontrolleras. För att säkerställa att ersättning för förlorad arbetsinkomst beräknas korrekt bedömer vi att det bör arbetas fram en rutinbeskrivning för beräkning av förlorad arbetsinkomst.

Vidare genomförs det inga kontroller att underlag (anställningsförhållanden) som ligger till grund för ersättningar är aktuella/korrekta. Vår bedömning är att det bör genomföras kontrollmoment som säkerställer korrekt beräkning av förlorad arbetsinkomst samt att anställningsförhållandet är aktuellt/korrekt.

9.3 Arvoden och ersättningar

Det finns alltid en risk för att, avsiktliga eller oavsiktliga fel, kan inträffa när det gäller utbetalningar av arvoden och ersättningar till förtroendevalda. Om det uppstår fel i dessa kan förtroendet för de valda och det politiska systemet skadas. Under år 2017 utgick drygt 24 miljoner kronor i nettoutbetalning för arvoden och ersättningar.

Det finns idag inga utarbetade rutinbeskrivningar för att säkerställa att rätt belopp utbetalas. Det genomförs heller inga kontroller/stickprov för att säkerställa att rätt belopp utbetalas till de förtroendevalda.

Kostnadsersättning ges mot uppvisat kvitto. Ersättning för tjänsteförrättning ska beräknas på samma sätt som förlorad arbetsinkomst.

I fastslaget styrdokument stipuleras hur ersättningar för förrättningar ska hanteras ex. för de förtroendevalda revisorerna ska inget timarvode utgå för förrättning inom kommunen, borgerlig vigsel ger inte rätt till ersättning för förlorad arbetsinkomst.

De förtroendevalda lämnar på pappersblankett begäran om kostnadsersättningar och förrättningsanspråk. Behörig attestant, ex. ordförande, godkänner anspråken och signerar blanketten. I flertalet fall finns det nämndbeslut på att ex. den förtroendevalda ska delta i konferens, uppdrag eller dyl. Inga stickprov görs på att ex. kostnadsersättningar

Uppsala kommun

Arvoden och ersättningar till förtroendevalda

2018-06-11

eller deltagande i förrättningar är korrekta man förlitar sig på att ordförande har kontroll på detta.

Styrdokumentet *Ekonomiska ersättningar till förtroendevalda* stipulerar vad som ska ses som fasta respektive rörliga kostnader. Till fasta kostnader räknas bl. a. de som uppbär månadsarvode. Arvodets storlek är fastslaget i antaget styrdokument. Exempel på rörliga kostnader är resekostnadsersättning och traktamente samt ersättning för barntillsyn vilket det fastslagna dokumentet behandlar. Av reglementet framgår även vad som ingår/inte ingår i ex. ordförandens fasta månadsarvode samt hur de rörliga kostnader så som traktamente och resekostnadsersättning ska hanteras. Vidare framgår hur s.k. fritidspolitikers kostnadsersättningar i form av ex. traktamente, resor till och från tillfällig bostad/arbetsplans samt barntillsyn ska hanteras.

9.3.1 Bedömning

Det finns inga dokumenterade rutiner, tillämpningsanvisningar eller dyl. som säkerställer att rätt belopp betalas ut. Vår bedömning är att det bör arbetas fram rutiner för att säkerställa att rätt belopp betalas ut. Vidare anser vi att det bör genomföras kontrollmoment som säkerställer att rätt belopp betalats ut.

Vi har heller inte tagit del av några dokumenterade rutinbeskrivningar för hur ersättningar för förrättningar ska beräknas och kontrolleras. Vår bedömning är att det bör arbetas fram rutiner för att säkerställa korrekta beräkningar för förrättningar. Vidare anser vi att det bör genomföras kontrollmoment som säkerställer att det utgår korrekt ersättning för förrättning.

Vår bedömning är att det i fastslaget reglemente framgår vad som är fasta respektive rörliga ersättningar och hur dessa ska hanteras. Av reglementet framgår vad som ingår/inte ingår i ex. ordförandens fasta månadsarvode samt hur de rörliga kostnader så som traktamente och resekostnadsersättning ska hanteras. Vidare framgår hur s.k. fritidspolitikers kostnadsersättningar i form av ex. traktamente, resor till och från tillfällig bostad/arbetsplans, barntillsyn ska hanteras.

I reglementet *Ekonomiska ersättningar till förtroendevalda* hänvisas till den gamla kommunallagen. Med anledning att den nya kommunallagen (2017:725) trätt i kraft 2018-01-01 finns det skäl att se över reglementet.

9.4 Analys

Vi har närmare granskat ett antal poster ex. förtroendevalda som inte varit folkbokförda i Uppsala kommun men uppburit ersättning, förtroendevalda som inte funnits inlagda i verksamhetssystemen samt förtroendevalda som har nyttjat ersättning för tillsyn av barn-/eller anhörig med funktionshinder.

9.4.1 Folkbokförda utanför Uppsala kommun

Av de fastslagna reglementet framgår inte om man som förtroendevald får sitta kvar på sitt förtroendeuppdrag om man har folkbokföringsadress utanför Uppsala kommun. Detta avgörs, enligt verksamhetsföreträdare, från fall till fall enligt kommunallagens 4 kap 7 §: *Om en förtroendevald upphör att vara valbar upphör uppdraget genast. För en*

Uppsala kommun

Arvoden och ersättningar till förtroendevalda

2018-06-11

förtroendevald som valts av fullmäktige upphör uppdraget vid nästa fullmäktigesammanträde om inte fullmäktige, efter ansökan, beslutar att den förtroendevalde får ha kvar sitt uppdrag under återstoden av mandattiden.

Valbar är endast den som är folkbokförd i kommunen. Dock kan, enligt fastslaget reglemente, den enskilde förtroendevalda få reseersättning från annan ort/kommun om denne har sommarstuga utanför Uppsala kommun.

9.4.1.1 **Bedömning**

I vår granskning (som omfattar år 2017) fann vi ett antal förtroendevalda som inte, enligt folkbokföringen, hade sin folkbokföringsadress i Uppsala kommun. Av dessa granskade vi närmare fyra förtroendevalda som hade annan folkbokföringsadress än Uppsala. Enligt muntliga uppgifter från verksamhetsföreträdare är dessa fyra inte längre politiskt aktiva och de avslutade sina uppdrag under 2016.

9.4.2 **Verksamhetssystem**

Uppsala kommun använder sig av verksamhetssystemet Troman för att hantera förtroendevalda och dess uppgifter. För hantering av arvodesersättning använder sig kommunen av personaladministrationssystemet Heroma. Dessa två verksamhetssystem är inte sammankopplade/integrerade med varandra, all hantering av uppgifter mellan systemen sker manuellt. Alla förtroendevalda ska, enligt uppgift, finnas inlagda i Troman och om det ska utgå arvode ska de finnas registrerade i Heroma. Enligt verksamhetsföreträdare är det inte möjligt att få utbetalt arvode om man inte finns i Troman och Heroma.

9.4.2.1 **Bedömning**

Vi har i vår granskning analyserat information (från 2017) från verksamhetssystemet Heroma samt det verksamhetssystem som används för att administrera förtroendevalda, Troman. Vi fann ett antal utbetalningar som gjorts trots att personerna varken fanns registrerad i Troman eller i Heroma. Av dessa valde vi ut sex förtroendevalda för närmare granskning. Utbetalningarna som skett för de sex förtroendevalda var, enligt företrädare för verksamheten, inte arvoden utan det var personernas pensionsavgifter som utbetalats. Pensionsavgifterna som utbetalades år 2017 var för låga för att skickas till KPA¹, pensionsbolaget Uppsala kommun anlitar. Alla sex förtroendevalda hade, enligt muntliga uppgifter från verksamhetsföreträdare slutat senast år 2016 rensats bort ur registren. I det material vi granskat (2017) ingick dessa personer trots att dessa rensats bort ur registren.

9.4.3 **Barntillsyn**

Ersättning av kostnader för barntillsyn och tillsyn av anhörig med funktionshinder utgår, enligt reglementet *Ekonomiska ersättningar till förtroendevalda* under förutsättning att:

- Sammanträdet eller förrättningen ger ersättning enligt 3 § i reglementet *Ekonomiska ersättningar till förtroendevalda*

¹ KPA, Kommunernas Pensionsanstalt

Uppsala kommun

Arvoden och ersättningar till förtroendevalda

2018-06-11

- Tillsynen inte har utförts av person som är en del av den förtroendevaldes hushåll
- Vid barntillsyn: att barnet är under 12 år.
- Ersättning utgår inte för tid då barnet vistas i den reguljära förskoleverksamheten eller annan pedagogisk omsorg.

Ersättningen utgår från schablon och är 100 kronor per påbörjad sammanträdestimme plus en timme.

Att förtroendevalda har barn under 12 år kontrolleras av handläggarna mot Försäkringskassans register. Att kontrollera att tillsynen inte utförts av en person som är del av den förtroendevaldas hushåll är av naturliga skäl inte möjligt att kontrollera. Detta menar företrädare för verksamheten är en samvetsfråga. Utöver avstämning mot Försäkringskassan genomförs inga ytterligare kontroller.

9.4.3.1 **Bedömning**

I vår granskning har vi tittat närmare på två förtroendevalda som erhållit ersättning för barntillsyn/tillsyn av anhörig med funktionshinder. Att kontrollera att tillsynen inte utförts av en person som är del av den förtroendevaldas hushåll bedömer vi som ett omöjligt kontrollmoment. En av de granskade förtroendevalda hade, som underlag för vissa tillfällen, lämnat in fakturor från det företag som anlätades för barnpassningen. Vår bedömning är, förutom kontrollen att tillsynen inte utförts av en person som är del av den förtroendevaldas hushåll, att de två granskade fallen hanteras korrekt utifrån fastslaget reglemente.

10 **Svar på revisionsfrågan samt rekommendationer**

Vår sammanfattande bedömning utifrån granskningens syfte är att det saknas ändamålsenliga dokumenterade rutinbeskrivningar/tillämpningsanvisningar eller dylikt. Däremot kunde vi, efter svar från verksamhetsföreträdarna, i vår stickprovsgranskning inte finna några direkta felaktigheter i hantering av arvoden o dyl. Trots att det inte framkom några direkta felaktigheter i de stickprov vi granskat närmare bedömer vi att det ändå är rimligt att kontrollera hanteringen av arvode o dyl, framför allt för att inte förtroendet för de valda och det politiska systemet skadas. Det utbetalades år 2017 drygt 24 miljoner kronor (netto).

10.1 **Revisionsfrågan**

Finns rutiner för hur ersättning för förlorad arbetsinkomst ska beräknas och kontrolleras? Kontrolleras och uppdateras anställningsförhållanden som underlag för ersättningar?

Det finns inga dokumenterade rutiner, tillämpningsanvisningar eller dyl. för hur förlorad arbetsinkomst ska beräknas och kontrolleras. För att säkerställa att ersättning för förlorad arbetsinkomst beräknas korrekt bedömer vi att det bör arbetas fram en rutinbeskrivning för beräkning av förlorad arbetsinkomst.

Vidare genomförs det inga kontroller att underlag (anställningsförhållanden) som ligger till grund för ersättningar är aktuella/korrekta. Vår bedömning är att det bör genomföras

Uppsala kommun

Arvoden och ersättningar till förtroendevalda

2018-06-11

kontrollmoment som säkerställer korrekt beräkning av förlorad arbetsinkomst samt att anställningsförhållandet är aktuellt/korrekt.

Hur hanteras gränsdragningen mellan fasta och rörliga ersättningar?

Vår bedömning är att det i fastslaget reglemente framgår vad som är fasta respektive rörliga ersättningar och hur dessa ska hanteras. Av reglementet framgår vad som ingår/inte ingår i ex. ordförandens fasta månadsarvode samt hur de rörliga kostnader så som traktamente och resekostnadsersättning ska hanteras. Vidare framgår hur s.k. fritidspolitikers kostnadsersättningar i form av ex. traktamente, resor till och från tillfällig bostad/arbetsplans, barn tillsyn ska hanteras.

Finns det ändamålsenliga rutiner och kontroller som säkerställer att rätt belopp betalas ut?

Det finns inga dokumenterade rutiner, tillämpningsanvisningar eller dyl. som säkerställer att rätt belopp betalas ut. Vår bedömning är att det bör arbetas fram rutiner för att säkerställa att rätt belopp betalas ut. Vidare anser vi att det bör genomföras kontrollmoment som säkerställer att rätt belopp betalats ut.

Finns rutiner för hur ersättning för förrättningar ska beräknas och kontrolleras?

Några dokumenterade rutinbeskrivningar för hur ersättningar för förrättningar ska beräknas och kontrolleras finns inte. Vår bedömning är att det bör arbetas fram rutiner för att säkerställa korrekta beräkningar för förrättningar. Vidare anser vi att det bör genomföras kontrollmoment som säkerställer att det utgår korrekt ersättning för förrättning.

10.2 Rekommendationer

Utifrån vår bedömning rekommenderar vi kommunstyrelsen att:

- ta fram rutiner för beräkning av förlorad arbetsinkomst och ersättning vid tjänsteförrättning
- säkerställa korrekt beräkning av förlorad arbetsinkomst och tjänsteförrättning samt att anställningsförhållanden är korrekta
- ta fram rutiner för att säkerställa att rätt belopp betalas ut
- säkerställa att rätt belopp betalas ut
- se över reglementet Ekonomiska ersättningar till förtroendevalda

2018-06-11

Uppsala kommun
Arvoden och ersättningar till förtroendevalda

2018-06-11

KPMG AB

Camilla Strömbäck

Kommunal yrkesrevisor

Bo Ädel

Certifierad revisor och kundansvarig